

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія музики і хореографії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ

(фортепіано)

II курс

для студентів

спеціальності

освітнього рівня

предметної спеціальності

014 Середня освіта

молодший спеціаліст

014.13 Середня освіта

(Музичне мистецтво)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1249/19
(підпис) _____ (прізвище, ініціали)
« _____ » _____ 2019 р.

Київ – 2019

Робоча програма «Основний музичний інструмент (фортепіано)» для студентів за спеціальністю 014 Середня освіта (014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)) II курс

Розробник: Куцан Оксана Григорівна,
викладач циклової комісії музики і хореографії
Університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка, вчитель-методист

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії музики і хореографії

Протокол від «29» серпня 2019 р. № 1

Голова циклової комісії Романова Т.В.Романова

Робочу програму перевірено
«30» серпня 2019 р.

Заступник директора
з навчально-методичної роботи Гейхман З.Л.Гейхман

Заступник директора
з навчальної роботи Карлінська Я.В. Карлінська

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська	
Загальний обсяг дисципліни кредитів/годин	9.5/285	
Курс	2	
Обсяг кредитів/годин	2/60	
Семестр	3	4
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	1	1
Обсяг годин, в тому числі:	30	30
Аудиторні (практичні)	28	28
Модульний контроль	2	2
Семестровий контроль	-	+
Самостійна робота	-	-
Форма семестрового контролю	залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування та розвиток піаністичних навичок, опанування студентами різних форм і методів індивідуальної та самостійної роботи, засвоєння теоретичного матеріалу, необхідного для володіння інструментом, накопичення репертуару для різноманітних форм музичної діяльності в різних типах навчальних закладів.

Завданням вивчення дисципліни «Основний музичний інструмент» є формування у студента наступних **компетентностей**:

- володіння основними прийомами звуковидобування, різними видами фортепіанного туше;
- володіння рухо-моторними навичками у виконанні різних видів техніки;
- усвідомлене володіння аплікатурними навичками, здатність до оптимального вибору аплікатури;
- володіння піаністичними засобами виразного інтонування;
- володіння прийомами виконання різних видів фактури, звуковим співвідношенням мелодії та акомпанементу;
- володіння прийомами виконання кантилени, тембральністю звуку у відтворенні музичних образів кантиленного змісту;
- володіння навичками педалізації в творах різних жанрів і стилів;
- здатність відтворювати фразування мелодії, відчувати кульмінаційний розвиток, мислити великими побудовами;
- здатність до слухового самоконтролю;
- володіння навичками поліфонічного мислення, вміння аналізувати будову поліфонічних творів (визначати тему, протискладення, контрапункти);

- володіння агогічними прийомами у відтворення художньо-образного змісту музичних творів;
- здатність до аналізу форми музичного твору, вміння визначати межі основних розділів;
- здатність до теоретичного та музикознавчого аналізу музичних творів, вміння застосовувати його для пошуку рішень в інтерпретації музики;
- вміння відтворювати різні емоційні стани в контрастних темах творів великої форми;
- здатність до цілісного емоційно-образного осягнення твору великої форми, вміння дотримуватися єдиного темпу;
- здатність до виявлення власної творчої інтерпретації музичних творів;
- здатність до виявлення артистизму, виконавської волі, концентрації уваги, до творчого самовираження;
- готовність до професійного психофізіологічного володіння собою під час сольних концертних виступів та виступів у складі ансамблю;
- здатність застосовувати поліфонічне мислення в практичній хоровій та гуртковій діяльності;
- здатність до самостійного освоєння музичного репертуару школи та дитячого закладу, спираючись на засвоєні художньо-виконавські навички (метроритм, музичну пам'ять, чуття форми, музикальність, образне мислення)
- знання жанрово-стильових особливостей музики, здатність до яскравого та образного відтворення музичного репертуару;
- здатність аналізувати музичний репертуар, вміння самостійно підбирати доцільний педагогічний репертуар різного спрямування;

- здатність до самостійного прочитання та розшифрування авторського або редакторського нотного тексту;
- володіння навичками читання нот з аркуша;
- здатність до самоаналізу, готовність до самовдосконалення.

3. Результати навчання за дисципліною

Вивчення дисципліни «Основний музичний інструмент» спрямоване на досягнення студентом наступних результатів:

- усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, володіти мотивацією до здійснення професійної діяльності;
- вільно володіти грою на музичному інструменті (фортепіано) в педагогічній діяльності в напрямку художньо-естетичного виховання засобами музичного мистецтва;
- нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності;
- володіти методами навчання і виховання засобами фортепіанного виконавства;
- володіти професійною термінологією;
- розуміти стильові особливості фортепіанної музики різних епох, художніх напрямів, стилів, жанрів;
- дотримуватися специфіки добору дидактично доцільного музичного матеріалу з урахуванням загально-естетичного та музичного розвитку дитини;
- розуміти закономірності музичного сприймання, психологічні особливості музичного розвитку дітей різного віку засобами музичного мистецтва;
- виразно виконувати музику різних епох, художніх напрямів, стилів, жанрів;
- вміти грамотно, професійно вірно читати текст музичних творів, вміти зрозуміти, розкрити авторський задум та донести його до слухача;
- вміти орієнтуватися в музичному репертуарі школи та дитячого закладу, спираючись на засвоєні художньо-виконавські навички (метроритм, музичну пам'ять, чуття форми, музикальність, образне мислення)
- виявляти навички творчості.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем		Усього	Аудиторні				Самостійна робота
II курс			Лекції	Практичні	Індивідуальні	Контроль знань	
Змістовий модуль 3. Розвиток фортепіанної техніки.							
1	Узагальнення аплікатурних формул.			8			-
2	Інтонаційна, динамічна, тембральна, ритмічна функція артикуляції.			6			-
	<i>Модульний контроль</i>					1	
	<i>Разом</i>	15		14		1	
Змістовий модуль 4. Структура поліфонічної техніки.							
1	Оволодіння навичками, необхідними для виконання поліфонічних творів.			8			-
2	Розвиток поліфонічного слуху.			6			-
	<i>Модульний контроль</i>					1	
	<i>Разом</i>	15		14		1	
Змістовий модуль 5. Формування піаністичних та технічних навичок у виконанні творів з різними типами фактури.							
1	Розвиток професійно-музичних умінь у виконанні гомофонно-гармонійної фактури.			6			-
2	Оволодіння навичками, необхідними для виконання творів крупної форми.			8			-
	<i>Модульний контроль</i>					1	
	<i>Разом</i>	15		14		1	
Змістовий модуль 6. Мистецтво педалізації як важлива сторона виконавської майстерності.							
1	Види педалі.			6			-
2	Функції педалі.			8			-
	<i>Модульний контроль</i>					1	
	<i>Разом:</i>	15		14		1	
	<i>Усього:</i>	60		56		4	

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 3.

Розвиток фортепіанної техніки.

Тема 1. Узагальнення аплікатурних формул.

Опанування технічною досконалістю музичної програми шляхом роботи над окремими видами техніки, які потребують систематичної репетиційної роботи. Аналіз аплікатури та виявлення закономірностей.

Література: основна [1, 3]; додаткова [3]

Тема 2. Інтонційна, динамічна, тембральна, ритмічна функція артикуляції.

Робота над звуковидобуванням, звуковеденням, формування різноманітних прийомів туше у виконанні творів індивідуальної програми.

Аналіз виконавських задач у творах педагогічного репертуару, визначення необхідних вимог до інтонування (артикуляція, фразування, динамічний розвиток, тембральне забарвлення звуку тощо), подолання ритмічних труднощів.

Література: основна [1, 3]; додаткова [3]

Змістовий модуль 4.

Структура поліфонічної техніки.

Тема 1. Оволодіння навичками, необхідними для виконання поліфонічних творів.

Аналіз поліфонічної багатоплановості як властивості фортепіанної фактури. Формування навичок володіння кантиленою, оволодіння різноманітними навичками артикуляції при проведенні кількох рівноправних голосів. Робота над гнучкістю та природністю інтонації.

Література: основна [1, 3]; додаткова [3]

Тема 2. Розвиток поліфонічного слуху.

Розвиток поліфонічного слуху: вміння почути самостійну виразність кожного голосу окремо та всіх голосів разом. Репетиційна робота над інтонуванням поліфонічної фактури. Опанування двоголосної фактури в творах дошкільного репертуару.

Література: основна [1, 2]; додаткова [1]

Змістовий модуль 5.

Формування піаністичних та технічних навичок у виконанні творів з різними типами фактури.

Тема 1. Розвиток професійно-музичних умінь у виконанні гомофонно-гармонійної фактури.

Ускладнення технічних завдань для розвитку піаністичного апарату. Робота над творами педагогічного репертуару: різноманіття прийомів у звуковидобуванні, узагальнення виконавських прийомів у виконанні гомофонно-гармонійної фактури різних стилів.

Література: основна [1, 4]; додаткова [2]

Тема 2. Оволодіння навичками, необхідними для виконання творів крупної форми.

Аналіз стилістичних особливостей творів віденських класиків, їх попередників та послідовників. Робота над штрихами, аплікатурою, артикуляцією. Розвиток внутрішнього слуху, вміння знаходити баланс між мелодією правої руки та акомпанементом лівої. Розвиток оркестрових уявлень під час гри на фортепіано. Побудовування цілісної форми.

Література: основна [1, 2]; додаткова [4]

Змістовий модуль 6.

Мистецтво педалізації як важлива сторона виконавської майстерності.

Тема 1. Види педалі.

Специфіка використання педалізації в музичних творах програми, згідно закономірностей жанру, форми, епохи.

Література: основна [1, 3]; додаткова [3]

Тема 2. Функції педалі.

Репетиційна робота над використанням тембральних, ритмічних та гармонічних функцій педалі в творах дошкільного репертуару.

Література: основна [1, 2]; додаткова [1]

6. Форми контролю та критерії оцінювання

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студента

Вид діяльності студента	Максимальна к-ть балів за одиницю	Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5		Модуль 6	
		Кількість одиниць	Макс. к-ть балів	Кількість одиниць	Макс. к-ть балів	Кількість одиниць	Макс. к-ть балів	Кількість одиниць	Макс. к-ть балів
Відвідування практичних занять (заняття парами)	1	7	7	7	7	7	7	7	7
Робота на практичному занятті	10	7	70	7	70	7	70	7	70
Виконання завдань для самостійної роботи	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
<i>Разом</i>		102		102		102		102	
<i>Максимальна кількість балів</i>									408
<i>Розрахунок коефіцієнта (залік 100 балів)</i>									4,08

6.2 Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Контроль навчальних досягнень студента відбувається у формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснює оцінювання роботи студента на практичному занятті та його самостійну роботу. Оцінювання відображає наступні характеристики:

- попереднє оцінювання (діагностика рівнів музично-естетичного та фахового розвитку, з'ясування індивідуальних особливостей та здібностей студента);
- оцінювання систематичності в підготовці до занять;
- оцінювання активності й результативності роботи студента протягом аудиторного заняття;
- оцінювання процесу та результату опанування студентом проблемних завдань;
- оцінка самостійної підготовки студента до заняття;

- ініціативність у навчальній діяльності;
- поточне оцінювання готовності студента до контрольних заходів з урахуванням здатності до самоаналізу, самооцінки та самоконтролю.

Підсумковий контроль здійснюється у вигляді виконання сольної програми на контрольному занятті, на академічному концерті, в окремих випадках виступ у загальному концерті або на конкурсі теж може бути зарахований як підсумковий контроль. При підготовці студентів до складання підсумкової атестації контрольні заходи відбуваються у вигляді попередніх прослуховувань програми.

Основним критерієм оцінювання виступу студента є вірне відтворення авторського тексту, художня та емоційна виразність, володіння технічними навичками гри на фортепіано. При цьому слід враховувати присутність виконавської культури студента, рівень його музичного мислення, динаміку його особистих досягнень на шляху просування до виконавської майстерності.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ НА ПРАКТИЧНОМУ ЗАНЯТТІ

<i>Оцінка</i>	<i>Визначення</i>
10	Студент демонструє вичерпну самостійну підготовку до заняття, виявляє високий рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано, здатний оперувати професійними знаннями в області виконавства. В процесі заняття вміє самостійно аналізувати проблему та шукати шляхи її вирішення.
9	Студент демонструє добру самостійну підготовку до заняття, виявляє високий рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано лише з незначною кількістю зауважень, здатний оперувати професійними знаннями в області виконавства. В процесі роботи на занятті виявляє гнучкість, швидко засвоює нові навички та вміє їх закріпити.
8	Студент демонструє належну підготовку до заняття, виявляє достатній рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано, але окремі фрагменти музичних творів йому даються важко. В процесі роботи на занятті потребує контролю з боку викладача, проте здатний до належного самоконтролю.

7	Результати самостійної роботи студента містять велику кількість неточностей, які він не може виявити та виправити самостійно. Достатній рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано, проте під час роботи на занятті студент здатний засвоїти нові вміння та навички під наглядом викладача. Середній рівень самоконтролю.
6	Результати самостійної роботи студента містять велику кількість неточностей та помилок, які він не може виявити та виправити самостійно. Низький рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано. В процесі опанування новими вміннями та навичками студент відчуває труднощі, проте здатний їх засвоїти під наглядом викладача. Низький рівень самоконтролю.
5	Результати самостійної роботи студента містять велику кількість неточностей та помилок, які виявляють недостатній рівень самоконтролю у виконанні домашнього завдання. Низький рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано. В процесі опанування новими вміннями та навичками студент відчуває суттєві труднощі, здатний лише частково їх засвоїти під наглядом викладача.
0-4	Фрагментарне виконання домашнього завдання. Початковий рівень володіння вміннями і навичками гри на фортепіано, відсутність навичок самоконтролю. В процесі опанування новими вміннями та навичками студент відчуває суттєві труднощі, здатний лише частково їх засвоїти під наглядом викладача.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ
(ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ)**

<i>Бали</i>	<i>Оцінка</i>	<i>Визначення</i>
23-25	Відмінно	Довершене художнє виконання фортепіанних творів лише з незначною кількістю помилок, що не мають принципового значення у демонстрації вищого рівня компетентності; стилістично вірне виконання, без порушень авторського тексту.
21-22	Дуже добре	Художньо переконлива інтерпретація творів вище середнього рівня досконалості з незначними помилками на високому рівні компетентності; стилістично вірне виконання з незначними порушеннями авторського тексту.
19-20	Добре	Програма опанована, виконана з невеликою кількістю змістовних помилок, що забезпечило прояв необхідної компетентності; незначні стилістичні похибки з деякими порушеннями авторського тексту.

17-18	Задовільно	Програма виконана, але зі значною кількістю технічних та змістовних недоліків, що знижують рівень компетентності до середнього. Технічно недосконале, невпевнене виконання всіх творів програми.
15-16	Достатньо	Виступ задовольняє мінімальні вимоги до академічного виконання музичних творів на низькому рівні компетентності. Цілісне виконання всієї програми з допущенням текстових, інтонаційних, темпових та інших недоліків.
0-14	Незадовільно	Відсутність цілісного виконання програми; виконання музичних творів зі значними художньо - технічними недоліками, що не задовольняє мінімальних вимог до необхідного рівня компетентності.

6.3 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль здійснюється у формі заліку (IV семестр) та передбачає концертне виконання індивідуальної програми.

Індивідуальна програма для заліку повинна включати 2 твори:

- твір великої форми (сонатне allegro, класичні варіації, рондо);
- п'єса.

Залік виставляється за результатами набраних балів.

7. Навчально-методична карта дисципліни «Основний музичний інструмент»

Навчально-методична карта дисципліни «Основний музичний інструмент»

II курс

Практичні заняття – 56 год. Самостійна робота – 0 год. Підсумковий контроль – 4 год.

Вид контролю – залік.

I семестр

II семестр

Модулі	Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4		Змістовий модуль 5		Змістовий модуль 6	
Назва модуля	Розвиток фортепіанної техніки		Структура поліфонічної техніки		Формування піаністичних та технічних навичок у виконанні творів з різними типами фактури		Мистецтво педалізації як важлива сторона виконавської майстерності	
К-ть годин	6	8	6	8	6	8	6	8
Теми занять	Узагальнення аплікатурних формул	Інтонаційна, динамічна, тембральна, ритмічна функція артикуляції	Оволодіння навичками, необхідними для виконання поліфонічних творів	Розвиток поліфонічного слуху	Розвиток професійно-музичних умінь у виконанні гомофонно-гармонійної фактури	Оволодіння навичками, необхідними для виконання творів крупної форми	Види педалі	Функції педалі
Самостійна робота	-	-	-	-	-	-	-	-
Види поточного контролю	-	Контрольний урок	-	Академконцерт	-	Контрольний урок	-	Контрольний урок
Підсумковий контроль					Залік			

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова) :

1. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Формування професійних навичок і вмінь студентів на заняттях з основного музичного інструмента (фортепіано) : навчально-методичний посібник / Л.І.Гаркуша, О.С.Економова. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 100 с.
2. Лісовий В.А., Мельничук Я.М., Бойчук І.І. Основний музичний інструмент (фортепіано): Навчально-методичний посібник /В.А.Лісовий, Я.М.Мельничук, І.І.Бойчук. - Чернівці: Рута, 2007. – 69 с.
3. Олексюк О.М. Музична педагогіка: Навчальний посібник / О.М.Олексюк. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2013. – 188 с.
4. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва: Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін / Г.М. Падалка. – К.: Освіта України, 2008. - 274с.

Додаткова:

1. Актуальні аспекти сучасного українського музичного мистецтва: кол.монографія / [ред.-упоряд. В.В.Сінельнікова, А.Б.Попова]. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. – 212 с.
2. Гузій Н.В. Сутність і зміст педагогічної творчості та майстерності. Методичні рекомендації / Н.В. Гузій. – К.: НПУ, 2007. – 24с.
3. Кабалевський Д. Б. Як розповідати дітям про музику?/Д.Б.Кабалевський - К., 1981.- 209с.
4. Черкасов В.Ф. Музично-педагогічна освіта України на межі двох тисячоліть (1991–2010 рр.): Навч. посібник / В.Ф.Черкасов. – Кіровоград: ТОВ «Імекс-ЛТД», 2014. – 380 с.